

*Берназ В. Д.,
д. ю. н., професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків
Міжнародного гуманітарного університету,
заслужений діяч науки і техніки України,
член-кореспондент НАПрН України*

ПРАВОВА ПРИРОДА, ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА КЛАСИФІКАЦІЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Анотація. Досудове розслідування кримінальних правопорушень різної складності здійснюється шляхом проведення слідчих (розшукових) або негласних слідчих (розшукових) дій. Якщо правова природа слідчих (розшукових) не викликає сумнівів, адже вони передбачені тільки в КПК, то друга група дій має подвійний правовий характер і порядок їх проведення регулюються як КПК України, так і Законом України «Про ОРД». Розкриття сутності подвійних дій-заходів, їх класифікація є новою науковою проблемою. Увага приділяється співвідношенню негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів за аналогічною назвою.

Ключові слова: закон, поняття та класифікація негласних слідчих (розшукових) дій, права оперативних підрозділів.

Постановка проблеми. У сучасних умовах досудового розслідування продовжується тенденція ускладнення слідчої діяльності. У першу чергу, така негативна динаміка створюється реальною протиправною протидією розслідуванню з боку злочинців та їх зв'язків, зокрема, у зв'язку з використанням ними нових способів здійснення злочинів, використанням ними контрзаходів у протидії слідчій та оперативно-розшуковій діяльності. Ця тенденція реалізується у протиправному забезпеченні підготовки та здійснення злочинів з використанням інформаційних технологій; зі зрощенням організованої злочинності з економічними структурами та укріпленням корумпованих зв'язків тощо.

Перераховані не всі проблеми досудового розслідування, але, і в зв'язку із зазначеним, на практиці виникають значні труднощі, про що свідчить і державна статистика про тенденцію збільшення нерозкритих кримінальних правопорушень. Так, якщо у 2009 році кожний третій злочин був не розкритий, так за даними Генерального прокурора України «Гострою залишається проблема захисту прав осіб, які потерпіли від злочинів. На сьогодні розкривається лише кожен другий злочин 55,4 %» [1, 6].

На жаль ця тенденція не зупинена, а навпаки вона посилюється. На сучасному етапі правоохоронні та судові органи проходять складний процес адаптації до новел КПК України, втілення в практику нової концепції системи оперативно-розшукового забезпе-

чення досудового розслідування, пов'язаної з появою негласних слідчих (розшукових) дій. Новий правовий порядок проведення ряду оперативно-розшукових заходів та аналогічних негласних слідчих (розшукових) дій вимагає ґрунтовного вивчення та правильного використання чинного законодавства, зокрема нових положень Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про ОРД» та відповідних підзаконних нормативно-правових актів. Зміна процесуальних повноважень слідчого та оперативного уповноваженого суттєво вплинуло на перебіг досудового розслідування та оперативно-розшукову діяльність, з'явилась необхідність у забезпеченні постійного взаємозв'язку між ними, котрий проявляється у різних його формах: взаємне інформування; взаємодія в слідчо-оперативних групах; обов'язкові для оперативних підрозділів виконання доручення слідчого; узгоджене планування; проведення сумісних слідчих (розшукових) дій тощо. І нарешті, у слідчого з'явилися нові процесуальні функції з проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які до недавнього могли проводити тільки уповноважені співробітники оперативних підрозділів, з'явилися оперативно-розшукові заходи, порядок проведення яких регулюється КПК України. Тому взаємозв'язок слідчого з оперативним уповноваженим має тенденцію до посилення, який проявляється у взаємопроникненні функцій, в зближенні повноважень, що викликає необхідність удосконалення правового механізму їх взаємодії з метою підвищення ефективності захисту прав і законних інтересів людини, забезпечення безпеки суспільства і держави від кримінальних правопорушень.

У даному контексті надзвичайно значимим для практики оперативних та слідчих підрозділів може стати дослідження правової природи негласних слідчих (розшукових) дій.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення нерозв'язаних проблем. Проблеми негласних слідчих (розшукових) дій в юридичній літературі приділена певна увага (О. М. Бандурка, М. А. Погорецький, М. П. Водько та інші). Але проблема ще не знайшла свого належного вирішення, зокрема, не визначено основне поняття «негласні слідчі (розшукові) дії», пра-

вова природа цих дій, необхідно визначити та відокремити негласні слідчі (розшукові) дії від оперативно-розшукових заходів за аналогічною назвою.

Викладення основного матеріалу. Негласні слідчі (розшукові) дії згідно зі ст. 246 КПК – це різновид слідчих (розшукових) дій, які спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, відомості про факт і методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у разі, якщо відомості про злочин і особу, яка його вчинила, неможливо отримати іншим способом [2, 508-509]. Аналіз положень КПК свідчить про те, що такі слідчі дії проводяться без відома особи, щодо якої їх здійснюють.

Відповідно до 21 глави КПК ці дії поділяються на дві основні групи. Перша група систематизована у § 2 «Втручання у приватне спілкування». До негласних слідчих дій зазначеної групи віднесено: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260); накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261); огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264); фіксація та збереження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем (ст. 265); дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів (ст. 266).

Друга група регламентована § 3 «Інші види негласних слідчих (розшукових) дій» та об'єднує такі їх види: обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270); контроль за вчиненням злочину (ст. 271); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272); засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 273); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274); використання конфіденційного співробітництва (ст. 275).

Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених КПК, – слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати. Прокурор має право заборонити прове-

дення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

У зв'язку з вищезазначеним всі НС (Р) Д можливо також поділити:

– на тих, які проводяться за ухвалою слідчого судді, зокрема: дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260); накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261); огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264); інші види: обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270); контроль за вчиненням злочину (ст. 271); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274); використання конфіденційного співробітництва (ст. 275). При цьому негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 269 (Спостереження за особою, річчю або місцем), 270 (Аудіо-, відеоконтроль місця), 271 (Контроль за вчиненням злочину), 272 (Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації) КПК, а також ті, рішення про проведення яких приймає слідчий суддя, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів;

– на тих, які проводяться у виняткових невідкладних випадках (ст. 250), передбачених КПК та пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбачена розділом негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора. У такому випадку прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 248 КПК.

Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути у передбаченому КПК порядку знищена;

– на таких, які проводяться за рішеннями слідчого, прокурора без необхідності клопотати перед слідчим суддею: виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274); використання конфіденційного співробітництва (ст.

275); фіксація та збереження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем (ст. 265); дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів (ст. 266);

– на тих, які проводяться тільки за рішенням прокурора. Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину: контрольоване постачання; контрольована та оперативна закупка; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину;

При цьому контроль за вчиненням злочину не проводиться, якщо внаслідок таких дій неможливо повністю запобігти: посягання на життя або заподіяння особі (особам) тяжких тілесних ушкоджень; поширенню речовин, небезпечних для життя багатьох людей; втечі осіб, які вчинили тяжкі чи особливо тяжкі злочини; екологічній або техногенній катастрофі.

Контроль за вчиненням злочину щодо незаконного переміщення через територію України транзитом, ввіз до України або вивіз за межі України речей, вилучених з вільного обігу, або інших речей чи документів може бути проведений у порядку, передбаченому чинним законодавством, за домовленістю з відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів України.

Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися у межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами КПК.

Відповідно до п. 6 ст. 246 КПК України проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатись також інші особи [2, 509].

Аналогічні за назвою оперативно-розшукові заходи можуть проводитися: на підставі ухвали слідчого судді за клопотанням керівника органу, відповідного оперативного підрозділу або його заступника, уповноваженого на здійснення оперативно-розшукової діяльності, погодженого з прокурором і за рішенням керівника органу, оперативного підрозділу або його заступника, уповноваженого на здійснення оперативно-розшукової діяльності, з повідомленням про прийняте

рішення прокурора; за рішенням оперативного уповноваженого.

Згідно ст. 7 Закону України «Про ОРД» підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані: у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень.

Відповідно до п. 1 ст. 6 Закону України «Про ОРД» підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є: наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про: злочини, що готуються; осіб, які готують вчинення злочину; осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання; осіб безвісно відсутніх; розвідувально-підривну діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України; реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності.

Згідно ст. 9 Закону України «Про ОРД» у кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності заводиться оперативно-розшукова справа, про що виноситься відповідна постановка. Про заведення оперативно-розшукової справи протягом доби письмово повідомляється прокурор. При наявності достатніх підстав дозвіл на проведення оперативно-розшукової діяльності дає керівник відповідного оперативного підрозділу, який несе відповідальність за законність здійснюваних заходів відповідно до чинного законодавства.

З введенням негласних слідчих (розшукових) дій змінився правовий порядок проведення оперативно-розшукових заходів з аналогічною назвою. Так, відповідно до ст. 8 Закону України «Про ОРД» оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності серед інших за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право:

1) проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупок здійснюється згідно з положеннями статті 271 КПК України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами МВС України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, Державної податкової служби України, Служби безпеки України, Державної митної служби України, погодженими з Генеральною прокуратурою України та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України;

2) з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому КПК України, – витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених КПК України;

3) негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, чи одержувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями статті 267 КПК України;

4) виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями статті 272 КПК України;

5) здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями статей 260, 263-265 КПК України;

6) накладати арешт на кореспонденцію, здійснювати її огляд та виїмку згідно з положеннями статей 261, 262 КПК України;

7) здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями статей 269, 270 КПК України;

8) здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями статті 268 КПК України;

9) використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями статті 275 КПК України;

10) створювати та використовувати заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями статті 273 КПК України [3, 76-79].

Прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення оперативно-розшукових заходів, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями глави 21 КПК України, зокрема ст. 250 КПК, з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом, щодо мети проведення оперативно-розшукових заходів, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів оперативно-розшукових заходів та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення.

Приймаючи до уваги, що перераховані вище оперативно-розшукові заходи проводяться уповноваженими на те посадовими особами (правомочним суб'єктом) та при наявності підстав, передбачених в п. 1 ст. 6 Закону України «Про ОРД» для вирішення завдань передбачених ст. 7 Закону України «Про ОРД» і тільки після заведення оперативно-розшукової справи, не дивлячись на те, що вони повинні проводитися згідно з конкретними ст. ст. КПК України, які передбачають порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, вони не перестають бути оперативно-розшуковими заходами.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про ОРД» у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України [3, 53].

Після занесення до ЄРДР даних про виявлені ознаки злочину подальше проведення оперативно-розшукових заходів, які також передбачені в якості негласних слідчих (розшукових) дій в п. 6 ст. 246 КПК, можливо тільки за письмовим дорученням слідчого, прокурора і у такому випадку дані заходи – це негласні слідчі (розшукові) дії, а співробітник оперативного підрозділу відповідно до п. 2 ст. 41 КПК користується повноваженнями слідчого.

Висновки. Таким чином, половина – десять із двадцяти повноважень оперативних підрозділів, передбачених в ст. 8 Закону України «Про ОРД», повинні реалізовуватися згідно з відповідними положеннями глави 21 КПК України. Тобто, поря-

док проведення, перерахованих вище оперативно-розшукових заходів, визначається не тільки нормами Закону України «Про ОРД», але і КПК України, які регулюють проведення аналогічних з ОРЗ негласних слідчих (розшукових) дій.

Якщо уповноважений співробітник оперативно-розшукового підрозділу, при наявності підстав, передбачених в п. 1 ст. 6 Закону України «Про ОРД» для вирішення завдань передбачених ст. 7 Закону України «Про ОРД» та після заведення оперативно-розшукової справи, починає реалізувати права, які передбачені в ст. 8 Закону України «Про ОРД», які також передбачені в гл. 21 КПК та проводяться до внесення відповідних відомостей до ЄРДР – це оперативно-розшукові заходи. Не дивлячись на те, що вони повинні проводитися згідно відповідних статей КПК, які регулюють дії, котрі одночасно називаються негласними слідчими (розшуковими) діями, адже останні можуть проводитися слідчим, прокурором або співробітником оперативно-розшукового підрозділу, але за дорученням слідчого і тільки після внесення відповідних даних до ЄРДР.

Якщо ознаки злочину виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, то згідно з ст. 7 Закону України «Про ОРД», підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак злочину, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу. В зазначеній ситуації, при появі у слідчого інформації про виявлені ознаки злочину, він повинен внести її до ЄРДР, а далі оскільки згідно з п.2 ст. 41 та п. 6 ст. 246 КПК по кримінальному провадженню проводити негласні слідчі (розшукові) дії оперативний уповноважений може тільки за дорученням слідчого, оперативно-розшуковий захід який продовжується по кримінальному провадженню потребує від слідчого доручення уповноваженому оперативному підрозділу на його продовження і після чого оперативний захід трансформується в негласну слідчу (розшукову) дію. Після закінчення заходу-дії зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, направляються до відповідного органу досудового розслідування.

Виникає запитання стосовно правової природи окремих прав оперативних підрозділів. Якщо співробітник оперативно-розшукового підрозділу починає реалізувати повноваження, передбачені ст. 8 Закону України «Про ОРД», проводити які необхідно згідно з відповідними статтями в гл. 21 КПК – то це оперативно-розшуковий захід чи якийсь інше правове утворення? Наш погляд – це нове правове утворення – оперативно-розшуковий захід, який проводиться згідно з КПК України. Якщо оперативно-розшуковий захід почи-

нається до внесення даних до ЄРДР і легітимно продовжується після початку кримінального провадження, то з цього часу він може бути продовжений тільки при наявності відповідного доручення слідчого про його продовження. І у такому випадку він набуває статусу негласної слідчої (розшукової) дії. Відбувається перетворення оперативно-розшукового заходу – в слідчу дію і на завершення повинно оформлятися відповідним протоколом негласної слідчої (розшукової) дії. Але проведення цього заходу – дії здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про ОРД», КПК України і відповідних відомчих нормативних актів. Крім цього, слідчий при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій повинен також керуватися вищезазначеними нормативно-правовими актами, що свідчить про непросту правову природу цих дій-заходів.

Рішення цих нових правових утворень ще не знайшло свого належного втілення в науці. З метою усунення правових колізій, в зазначених вище правовідносинах, є нагальна необхідність їх наукової розробки та усунення цих правових колізій, прогалин в КПК України та Законі України «Про ОРД». Тут тільки зазначимо, що законодавець створив нову правову конструкцію. Перераховані вище дії-заходи мають подвійний правовий характер і визивають потребу у формулюванні нового поняття – процесуально-оперативна дія. *Процесуально-оперативна дія – це нова форма діяльності, яка використовується уповноваженими на те посадовими особами (слідчими та оперативними уповноваженими) при протидії злочинності у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом, Законом України «Про ОРД» та підзаконними нормативно-правовими актами з метою оптимізації виявлення, припинення, запобігання, розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень.*

В даній статі не можливо відповісти на всі питання детальніше, але, на наш погляд, перераховані вище правові колізії та проблеми, які виникають в слідчій та оперативно-розшуковій практиці підлягають більш об'ємному дослідженню.

Література:

1. Пшонка В. П. Реформування кримінального законодавства України (Із виступу Генерального прокурора України на координаційній нараді за участю Президента України 13 листопада 2012 року) // Новели Кримінального процесуального кодексу України 2012 року. – Частина 2. – Київ: Істина, 2012. – С. 5-9.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / Відп. ред. С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. – Х.: Одісей, 2013. – 1104 с.
3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України: науково-практичний коментар / В. Д. Берназ, А. М. Питула; За заг. ред. С. В. Ківалова. – О.: Фенікс, 2013. – 190 с.

Берназ В. Д. Правовая природа, понятие и общая классификация негласных следственных действий

Аннотация. Досудебное расследование уголовных правонарушений различной сложности осуществляется путем проведения следственных (сыскных) или негласных следственных (сыскных) действий. Если правовая природа следственных действий не вызывает сомнений, ведь они предусмотрены только в УПК, то вторая группа действий имеет двойной правовой характер и порядок их проведения регулируются как УПК Украины, так и Законом Украины «Об ОРД». Раскрытие сущности двойных действий-мероприятий, их классификация являются новой научной проблемой. Внимание уделяется соотношению негласных следственных действий и оперативно-розыскных мероприятий под аналогичным названием.

Ключевые слова: закон, понятие и классификация негласных следственных действий, права оперативных подразделений.

Bernaz V. Legal nature of the concept and the overall classification of covert investigative (detective) action.

Summary. Pre-trial investigation of criminal offenses of varying complexity is performed by conducting investigation or undercover investigation. If the legal nature of the investigation does not raise any doubt because they are provided only in the Criminal Procedure Code, the second group of actions has the dual legal nature and is regulated both by Criminal Procedure Code of Ukraine, and by the law of Ukraine «On the Operative Search Activity». Disclosure of the nature of double actions and their classification are new scientific problems. Attention is also given to the relation of undercover investigation and actions of operative search activity with the same name.

Keywords: law, definition and classification of undercover investigation, laws of the operational units.